
*Paweł Rogalski**

**MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA
„REDDITE ERGO QUAE SUNT CAESARIS CAESARI
ET QUAE SUNT DEI DEO”
Z OKAZJI 50-LECIA PRACY NAUKOWEJ
KS. PROF. JÓZEFA KRUKOWSKIEGO**

LUBLIN, 27 STYCZNIA 2015 ROKU

Złoty jubileusz pracy naukowej ks. prof. dr. hab. Józefa Krukowskiego, 30-lecie uzyskania tytułu naukowego profesora nauk prawnych, 30-ta rocznica pracy w Papieskiej Radzie Tekstów Prawnych w Watykanie oraz 30-ta rocznica pracy w Katedrze Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego to motywy zorganizowania w dniu 27 stycznia 2015 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari et quae sunt Dei Deo”, przygotowanej przez Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL oraz Katedrę Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL. Zgromadzonych gości zarówno z kraju, jak i zagranicy powitał ks. dr hab. Mirosław Sitarz, prof. KUL, Kierownik Katedry Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego, który przedstawił program sympozjum. Następnie głos zabrał ks. dr hab. Piotr Stanisław, prof. KUL, Dziekan WPPKiA KUL, który powitał gości i prelegentów w imieniu Wydziału. Wyraził radość, że tak dużo osób świętuje podczas konferencji jubileusz prof. J. Krukowskiego, profesora o uznanym autorytecie nie tylko w Lublinie, czy Warszawie, ale i w całym Kościele.

Konferencja podzielona została na dwie części naukowe, w których łącznie wygłoszono sześć referatów oraz trzecią część – uroczystą, podczas której wręczono Jubilatowi Księżę Jubileuszową. Pierwszej

* Mgr lic. PAWEŁ ROGALSKI – doktorant Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.
Information about Author: PAWEŁ ROGALSKI, Ph. D. student at John Paul II Catholic University of Lublin

części przewodniczył bp dr hab. Artur Miziński, Sekretarz Generalny Konferencji Episkopatu Polski; drugiej – ks. dr hab. Krzysztof Warchałowski, prof. UKSW, rektor Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Warszawsko-Praskiej i prodziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; trzeciej – ks. P. Stanisław.

Prelekcję pt. „Dobro człowieka jako cel współdziałania państwa i Kościoła oraz związków wyznaniowych” wygłosił dr hab. Paweł Sobczyk, prof. UO. W swoim wystąpieniu podkreślił, że gdyby nie osobiste zaangażowanie prof. Krukowskiego, art. 25 Konstytucji RP nie brzmiałby tak, jak brzmi obecnie. Art. 25 ust. 3 Konstytucji RP stanowi, że stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi kształtowane są na zasadach poszanowania ich autonomii oraz na wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego. Z powołanego przepisu wynikają dwie podstawowe deklaracje: pierwsza związana z zasadami relacji państwo-Kościół, wyrażająca wolę kształtowania tych relacji na zasadzie współdziałania. Druga deklaracja polskiego ustrojodawcy ma zdecydowanie szersze znaczenie. Niejako zaprasza kościoły i inne związki wyznaniowe do współdziałania z państwem w realizacji jego podstawowych zadań, zmierzających do realizacji dobra człowieka i dobra wspólnego. W swoim wystąpieniu prelegent wskazał i scharakteryzował przebieg prac nad określeniem definicji dobra wspólnego w pracach Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego. W literaturze przedmiotu współdziałanie jest różnie postrzegane, w związku z tym różnie interpretowane jest pojęcie dobro człowieka. Zdaniem Autorów tzw. „Lubelskiego podręcznika prawa wyznaniowego” istota zasady współdziałania wyraża się w każdej skoordynowanej działalności, która jest podejmowana przez konstytucyjnie określone podmioty dla osiągnięcia tych samych celów oraz wspieraniu działalności jednego z podmiotów przez drugi.

Autorem referatu pt. „Aktualna problematyka nabycia przez kościelne osoby prawne statusu organizacji pożytku publicznego” był dr Michał Poniatowski (UKSW w Warszawie). Prelegent w swoim wystąpieniu skupił się na praktycznym aspekcie prezentowanego tematu i przedstawieniu głównych zagrożeń, jakie wynikają z posiadania tego statusu. Dr M. Poniatowski podkreślił, iż Kościół nie może,

ale musi działać w płaszczyźnie charytatywnej, gdyż jest to Jego obowiązek od początku istnienia. Na gruncie prawa polskiego nabycie statusu organizacji pożytku publicznego pojawiło się w 2004 r. Prelegent wskazał i omówił ustawowe przesłanki, jakie musi spełnić podmiot, która stara się o uzyskanie statusu organizacji pożytku publicznego. Z uzyskaniem tegoż statusu łączą się określone skutki na gruncie prawa, np. szereg zwolnień podatkowych. Kończąc swoje wystąpienie prelegent zwrócił uwagę na szykujące się nowelizacje w prawie, w postaci zmiany w dostępie do informacji publicznej.

Ostatni z zaplanowanych referatów pierwszej części konferencji pt. „Spór o klauzulę sumienia w Polsce” wygłosił ks. prof. dr hab. Ryszard Szytychmiler (UWM w Olsztynie). W swoim wystąpieniu prelegent zwrócił uwagę na ożywienie zainteresowania kwestią wolności sumienia w ostatnich latach, spowodowanego z jednej strony przez coraz większą świadomość pracowników personelu medycznego, a z drugiej – ożywione głosy przeciwników i zwolenników jej ograniczania. Książę Profesor skupił swoją uwagę na klauzuli sumienia realizowanej przez zawody medyczne. Powołanie się na klauzulę sumienia przysługuje każdej osobie, która potrafi wykazać, że dana czynność jest sprzeczna z jej przekonaniem. Wolność sumienia obejmuje nie tylko prawo do reprezentowania swobodnie wybranego światopoglądu, ale wynika z niej przede wszystkim prawo do postępowania zgodnie z własnym sumieniem, czego konsekwencją jest także wolność od przymusu postępowania wbrew swojemu sumieniu.

Pierwszy referat drugiej sesji pt. „Organizacja i funkcjonowanie duszpasterstwa wojskowego w Republice Czeskiej” wygłosiła dr Monika Menke (adiunkt Katedry Prawa Kościelnego na Wydziale Teologii Uniwersytetu Pałackiego w Ołomuńcu). Organizację i funkcjonowanie duszpasterstwa wojskowego w Republice Czeskiej reguluje trójstronna umowa ekumeniczna, na podstawie której kapelan połowy rozumiany jest jako wspólny reprezentant kościołów. Dlatego w Republice Czeskiej nie doszło do erygowania przez Stolicę Apostolską oddzielnej jednostki organizacyjnej Kościoła katolickiego, lecz zaistniała wspólna, określona ekumenicznie, działalność kilku kościołów i wspólnot religijnych. Powodem takiej sytuacji jest znaczna sekularyzacja społeczeństwa czeskiego. Prelegentka wskazała na strukturę i zadania duszpasterstwa wojskowego w Czechach.

Drugi referat pt. „Regulacja nauki religii katolickiej w konkordatach

z państwami postkomunistycznymi” wygłosił prof. dr doc. Damián Němec OP (kierownik Katedry Prawa Kościelnego na Wydziale Teologii Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu). W swoim wystąpieniu wskazał najważniejsze kwestie związane z konkordatami poszczególnych państw postkomunistycznych, a także zawarte w nich regulacje odnośnie do nauki religii katolickiej. Odnosząc się do referatu przedstawionego przez prof. R. Szytchmiera, prelegent zaznaczył, iż w Republice Czeskiej nie tylko osoby fizyczne, poszczególni pracownicy, ale również osoby prawne, mogą powołać się na klauzulę sumienia i odrzucić pewne zabiegi medyczne, np. szpital kościelny nie przeprowadza aborcji. Jest to możliwe, ale taki szpital musi podać informację, gdzie pacjent może zdobyć tę usługę medyczną. Czeski Sąd Konstytucyjny wskazał tu na konflikt prawa dostępu do usługi zdrowia i prawa sumienia. W swoim orzeczeniu Sąd Konstytucyjny orzekł, iż prawo do wolności sumienia ma priorytet.

Ostatni z referatów drugiej sesji pt. „Edukacja religijna w szkołach publicznych w Finlandii” wygłosiła dr hab. Małgorzata Czuryk (dyrektor Instytutu Prawa i Administracji na Wydziale Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej w Warszawie). W Finlandii oficjalną religią jest wyznanie ewangelicko-luterańskie, obok Kościoła prawosławnego, który uznawany jest za drugi kościół państwowy. Znaczną grupę stanowią również zadeklarowani ateści. W oparciu o ustawę o wolności religijnej, każdy uczeń w szkole podstawowej i ponadpodstawowej ma prawo do nauki religii zgodnie ze swoim wyznaniem. Za jej organizację i finansowanie odpowiedzialne są samorządy. Uczniowie, którzy nie uczęszczają na katechizację mają prawo do udziału w zajęciach z etyki. Na maturze istnieje możliwość zdawania egzaminu z religii lub etyki. W Finlandii jest realizowane przez organy władzy publicznej prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami. Jest to nastawienie bardzo pozytywne.

Zarówno po pierwszej, jak i drugiej sesji symposium, przewodniczący otworzyli dyskusję z udziałem prelegentów, a także zaproszonych gości. Spośród licznych pytań można wymienić następujące: jaka jest relacja pojęcia dobra wspólnego w obecnie obowiązującej Konstytucji do pojęcia wspólnego dobra w konstytucji kwietniowej; czy można wnieść skargę konstytucyjną z powodu tego, że art. 53 Konstytucji RP gwarantujący swobodę sumienia i wyznania bez zastrzeżenia, które przewiduje ustawa, stanowi podstawę do wniesienia skargi

konstytucyjnej; czy były znane w Czechach publiczne dyskusje, czy można przyznawać powoływanie się na klauzulę sumienia farmaceutom; dlaczego w Republice Czeskiej jest takie opóźnienie z utworzeniem ordynariatu połowego.

Trzecia część Konferencji o charakterze uroczystym zgromadziła wielu byłych studentów i wychowanków ks. prof. J. Krukowskiego. Część tę prowadził prof. P. Stanisławski, który na początku powitał wszystkich zgromadzonych gości, w szczególności ks. prof. dr. hab. Antoniego Dębińskiego, Rektora KUL; bp. dr. Ryszarda Karpińskiego, emerytowanego biskupa pomocniczego Archidiecezji Lubelskiej; bp. dr. hab. Artura G. Mizińskiego; delegatów bp. dr. Stanisława Gądeckiego, bp. prof. Tadeusza Pikusa, abp. Henryka Hosera oraz bp. prof. Andrzeja Dziuby; ponadto ks. inf. dr. Ireneusza Skubisia; a także licznych przedstawicieli UKSW w Warszawie, Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Następnie głos zabrał Ksiądz Rektor KUL, który podkreślił, że uwaga wszystkich skupia się wokół Jubilat: wybitnego prawnika; wieloletniego profesora; uczonego, który podejmował ważne i trudne niekiedy zagadnienia związane z relacją między społecznością świecką i Kościołem. Ks. prof. Dębiński podkreślił także, że dostoyny Jubilat w sposób trwały i niezwykle owocny wpisał się w historię KUL.

Kolejnym punktem programu była laudacja na cześć ks. prof. Krukowskiego, którą wygłosił ks. Stanisławski. W laudacji Dziekan przedstawił niezwykle bogatą działalność naukową Jubilata i uzasadnił zorganizowanie uroczystości. Przypomniął osiągnięcia i zasługi Księdza Profesora dla KUL, zwłaszcza dla WPPKiA KUL. Dzięki swojej 50-letniej pracy naukowej zyskał pozycję niekwestionowanego i powszechnie szanowanego autorytetu, który swoimi badaniami objął niemal wszystkie dziedziny prawa kanonicznego, ale przede wszystkim sferę stosunków między państwem a Kościołem. Wyliczył zasługi na polu kształtowania nowych granic prawnych zapewniających Kościołowi w Polsce po 1989 r. poszanowanie wolności religijnej w wymiarze indywidualnym, a także instytucjonalnym. Wspomnił działalność Jubilata w służbie Kościołowi powszechnemu oraz Ojczyźnie, zaznaczając, iż jest on naukowcem wnikliwym, twórczym i konsekwentnym, o pasji badawczej niebywałej siły. Wiele ks. prof. J. Krukowskiemu zawdzięcza nie tylko nauka, ale i całe polskie społeczeństwo, a szczególnie dług wdzię-

czności ma wobec czcigodnego Jubilata wspólnota akademicka KUL, zwłaszcza WPPKiA.

Po laudacji głos zabrał ks. prof. M. Sitarz, który dokonał prezentacji Księgi Jubileuszowej *Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari et quae sunt Dei Deo* dedykowanej Księdzu Profesorowi Józefowi Krukowskiemu z okazji 50-lecia pracy naukowej. Księga Jubileuszowa jest kontynuacją opublikowanej w 2004 r. z okazji 40. rocznicy pracy naukowej ks. prof. Krukowskiego, cieszącego się ogromnym uznaniem, dedykowanej wybitnemu Jubilatowi, cytowanego przez wybitnych prawników w kraju i za granicą, księgi *Ecclesia et Status*.

Profesor Sitarz podkreślił, że księga *Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari et quae sunt Dei Deo* [„Oddajcie więc Cezarowi to, co należy do Cezara, a Bogu to, co należy do Boga” (Mt 22,21)] jest, dziełem z okazji złotego jubileuszu pracy naukowej ks. prof. J. Krukowskiego, 30-ta rocznica uzyskania tytułu doktora nauk prawnych, jak również 30-ta rocznica pracy w Papieskiej Radzie Tekstów Prawnych w Watykanie. Te wszystkie okoliczności są doskonałą okazją do okazania wdzięczności i szacunku dla Jubilata.

Na zaproszenie do współpracy przy tworzeniu dzieła *Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari et quae sunt Dei Deo* odpowiedziało bardzo chętnie 53 autorów – Profesorów, Przyjaciół i Wychowanków Jubilata. Księgę Jubileuszową otwierają listy gratulacyjne: Rektor KUL – A. Dębińskiego ks. prof. Stanisława Dziekońskiego – Rektora UKSW, ks. prof. Augustyna Eckmanna – prezesa Towarzystwa Naukowego KUL, prof. Tomusza Trojanowskiego i prof. Jana Glińskiego – prezesa i wiceprezesa Oddziału PAN w Lublinie oraz ks. dra hab. Leszka Adamowicza, prof. KUL – dyrektora Instytutu Prawa Kanonicznego KUL.

Księga Jubileuszowa składa się z pięciu części. Pierwsza, zatytułowana *Wokół osoby Jubilata*, zawiera charakterystykę dotychczasowej działalności naukowej prof. Krukowskiego, wykaz publikacji Jubilata, wykaz prac dyplomowych pisanych pod kierunkiem Księdza Profesora. Kolejne części zawierają artykuły ułożone merytorycznie w następujące grupy tematyczne: kościelne prawo publiczne, historia i filozofia prawa, prawo kanoniczne i prawo. Całość zamykają noty o autorach.

Uroczystego wręczenia księgi *Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari et quae sunt Dei Deo* dokonał ks. prof. Dębiński, składając z tej

okazji życzenia Jubilatowi.

Kolejnym punktem programu były przemowy zaproszonych gości. Głos zabrali: ks. bp R. Karpiński, prof. J. Gliński, ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski, ks. prof. K. Warchałowski, ks. prof. A. Eckmann, ks. dr hab. Henryk Stawniak, prof. UKSW oraz ks. prof. dr hab. Józef Krzywda.

Jako ostatni głos zabrał prof. Krukowski. Jubilat zwracając się do licznie zebranych gości, podziękował organizatorom Międzynarodowej Konferencji Naukowej, a także redaktorom i autorom artykułów Księgi Jubileuszowej, przede wszystkim ks. prof. M. Sitarzowi. W swoim wystąpieniu Jubilat stwierdził, iż otrzymana Księga, ale i obecność kolegów, przyjaciół i współpracowników napełnia radością i wdzięcznością. Profesor serdecznie podziękował wszystkim uczestnikom naukowego spotkania. Zaznaczył, że na całokształt pracy naukowej ks. J. Krukowskiego znaczący wpływ wywarł Prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński, ale także papież Jan Paweł II.

Na koniec uroczystości Jubilat jeszcze raz podziękował wszystkim zebrany i nawiązując do słów wiersza *Daremne żale* Adama Asnyka powiedział: „Trzeba z żywymi naprzód iść, Po życie sięgać nowe... A nie w uwiedłych laurów liść. Z uporem stroić głowę”.